

Позитивні та негативні наслідки змін до податкового законодавства

Досить актуальною темою станом на сьогодні є зміни, впроваджені урядом в систему податкового права та податкового законодавства, причиною та каталізатором яких стала довготривала і затяжна війна, яка триває в Україні максимально негативно впливає на всі сфери діяльності країни в цілому.

Податкове законодавство України постійно змінюється, щоб адаптуватися до економічних та соціальних викликів. Зміни до Податкового кодексу України, які пропонував внести уряд спрямовані на посилення фіскальної дисципліни, скорочення тіньової економіки та підтримку державного бюджету в умовах триваючої війни.

Платоспроможність держави залежить від низки факторів, але в першу чергу від способу, форми, елементів та складових реалізації фіскальної політики, ступеня збалансованості державних та публічних фінансів. Нормативно-правове регулювання збалансування бюджету та правила прийняття бюджету з дефіцитом або профіцитом є визначальними для бюджетного процесу.

Правові норми щодо збалансування бюджетного балансу, правила прийняття дефіцитного або профіцитного бюджету є визначальними для здійснення скоординованої фіскальної політики. Вони є визначальними для реалізації скоординованої фіскальної політики.

Кожний вид податків має свої специфічні ознаки й функціональне призначення і посідає певне місце у податковій системі. Роль того чи іншого податку визначається його належністю до певної групи згідно з чинною класифікацією податків. Класифікація дозволяє повніше охарактеризувати сутність і функції податків, підвищити їх роль у податковій політиці держави, визначити напрями й характер впливу на економічний і соціальний розвиток суспільства[1, с. 77].

Дискусія щодо змін до Податкового кодексу України, які набудуть чинності найближчим часом, наразі є максимально актуальною.

Дуже історичним і знаковим для законодавства України є те, що 17 вересня 2024 року Верховна Рада підтримала в першому читанні законопроект 11416-д, який передбачає підвищення податків. Законопроект був відправлений на доопрацювання і 10 жовтня 2024 року Верховна Рада підтримала його у другому читанні. Неофіційний текст законопроекту вже доступний на офіційному сайті Верховної Ради України [2]. Після прийняття Закону про внесення змін до Податкового кодексу України, який, зокрема, передбачає збільшення військового збору, податкова система однозначно зазнає суттєвих змін.

Ознайомившись та проаналізувавши текст законопроекту, ми хотіли б коротко підсумувати зміни, запропоновані Урядом.

Перше, що нас чекає в найближчому майбутньому після впровадження цих змін - це збільшення ставки військового збору. Ставка військового збору для фізичних осіб зросте з 1,5% до 5%. Це підвищення

торкнеться як найманих працівників, так і фізичних осіб-підприємців (ФОП). ФОП III групи оподатковуватимуться за ставкою 1% від обороту, тоді як ФОП I, II та IV груп оподатковуватимуться за ставкою 10% від мінімальної заробітної плати.

Друге – розширення бази оподаткування. Закон передбачає додаткові категорії, які підлягатимуть оподаткуванню військовим збором. Наприклад, планується запровадити 5% збір з операцій з дорогоцінними металами та з доходів від продажу нерухомості. Поряд зі збільшенням військового збору, закон також передбачає зміни в оподаткуванні в інших сферах, таких як рентні платежі за видобуток корисних копалин та оподаткування дорогоцінних металів і ювелірних виробів.

Третій - збільшення податку на прибуток підприємств. Тимчасове підвищення податку до 50% буде запроваджено для банків до 2024 року та до 25% для інших фінансових установ. Це рішення спрямоване на залучення додаткових коштів від великих компаній, які є прибутковими навіть у воєнний час.

По-четверте, запроваджується щомісячна податкова звітність. Новий закон вимагає від підприємців щомісяця подавати звіти з податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), військового збору та єдиного соціального внеску (ЄСВ). Це збільшує адміністративне навантаження на підприємства і може ускладнити їхню роботу, особливо для малих підприємств.

Слід також звернути увагу на те, що збільшення податкового навантаження має як позитивні, так і негативні наслідки для різних секторів економіки та суспільства.

Зростання податків, таких як військовий збір та податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), зменшує наявний дохід населення. Як наслідок, зменшується можливість витратити кошти на споживчі товари, що негативно впливає на внутрішній ринок.

Податковий тягар часто має більший вплив на низькооплачуваних працівників, чиї доходи суттєво зменшуються через вищі податки. Це може призвести до поглиблення соціальної нерівності.

Підвищення податків на підприємства, таких як рентні платежі за видобуток корисних копалин, податок на доходи фізичних осіб для працівників та нові збори для фізичних осіб-підприємців (ФОП), зменшують загальний прибуток підприємств. Це може вплинути на здатність підприємств інвестувати в розвиток та модернізацію.

Однак, окрім негативних наслідків для економіки, існують і позитивні моменти. Зокрема, збільшення збору податків сприяє збільшенню надходжень до бюджету, що особливо важливо у воєнний час для фінансування оборонного сектору та соціальних програм.

За оцінками аналітиків, підвищення податків збільшить доходи державного бюджету на 58 млрд грн у 2024 році та 137 млрд грн у 2025 році. Крім того, ці зміни спрямовані на фінансування Збройних сил України, включаючи виплати військовим, закупівлю обладнання та будівництво фортифікаційних споруд.

Законопроект № 11416-д є спробою знайти додаткове фінансування для бюджетів воєнного часу, але його реалізація може мати складні наслідки для бізнесу та економіки в цілому. Баланс між заповненням бюджетних дірок

та підтриманням економічної активності вимагає обережного підходу. Збільшення податкового навантаження може зміцнити державні фінанси, але водночас створює нові виклики для економічного зростання, конкуренції та рівня життя.

Підсумовуючи, варто зазначити, що зміни до податкового законодавства України, запроваджені у відповідь на економічні виклики, спричинені воєнним станом та внутрішніми соціально-економічними проблемами, мали значний вплив на податкову систему та населення. Підвищення ставок основних податків, таких як військовий збір, податок на доходи фізичних осіб та інші податкові реформи, спрямовані на збільшення надходжень до бюджету, зокрема для фінансування оборони країни.

Реформа податкового кодексу є важливим заходом для стабілізації фінансової системи та забезпечення необхідних бюджетних надходжень у воєнний час. Однак баланс між економічною ефективністю та соціальною справедливістю потребує подальшого вдосконалення, щоб уникнути негативних наслідків для бізнесу та домогосподарств.

Література

1. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/15498/1/Finansu_2024_350.pdf
2. Проект Закону України Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану від 16.09.2024. URL: <blob:https://itd.rada.gov.ua/866c89b2-c677-4722-b71b-e546978ab9da>

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**